

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 8.

Sroda, 30 Grudnia (11 Stycznia)

1864/5 r.

Wychodzi codziennie oprócz Świąt uroczystych i dni niedzielnych. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, Ulica Miodowa N. 487 i Kantorach — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 4, za 2-krotne kop. 6, za 3-krotne kop. 8. — Artykuły nadesyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — We wszystkich co dotyczy Dziennika należy odnosić się wprost do Dyrekcji.

Prenumerata w Warszawie: Rocznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyjmuje się. — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach Poczty w Królestwie i Cesarstwie: Rocznie rs. 9 k. 20. — Półrocznie rs. 4 k. 60. — Kwartalnie rs. 2 k. 30. — Za przesyłkę w kopertach kwartalnie dopłaca się rs. 1.

W obec coraz wzrastającej cyfry prenumeratorów Dziennika, a ztąd koniecznej potrzeby dłuższego czasu na uregulowanie zapisów i wysyłki pisma, Dyrekcja uważa za stosowne prosić o jak najwcześniejsze zgłaszanie się z prenumeratą na r. 1865, szczególnie na prowincji, na właściwych stacjach pocztowych, gdyż tą drogą zapisane egzemplarze nie tylko dostarczane są najspieszniej i najregularniej, ale zarazem z oszczędzeniem porto, niezbędnego na posyłkę pieniędzy do Dyrekcji.

Opóźniający sami sobie winę przypiszą, jeśli Dyrekcja, odbijając liczbę egzemplarzy odpowiednią wczesnym zapisom, nie będzie w stanie później zgłaszającym się dostarczyć całkowitego kompletu swego pisma.

Cena Dziennika na r. 1865 pozostaje też sama, to jest:

w Warszawie, z roznośnieniem:

rocznie rs. 8 kop. 60.

kwartalnie „ 2 „ 15.

miesięcznie „ „ „ 72.

na stacjach pocztowych, w Królestwie: rocznie rs. 9 kop. 20

kwartalnie „ 2 „ 30

Prenumerata na stacjach pocztowych na mniej jak na kwartał nie przyjmuje się.

Pragnący odbierać Dziennik pocztą w kopertach, dopłacają oprócz tego kwartalnie rs. 1.

Do Cesarstwa Dziennik inaczej

jak w kopertach prenumerowany być nie może.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Komisja Rząd. Ośw. Publ. — Inspektor Szkół m. Warszawy.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa: Przegląd polityczny. — Przyjęcie u JW. Hr. Namiestnika. — Encyklika. — Przeniesienie stolicy do Florencji. — Bank gminny w Kursku. — Przyjęcie u Dyrektora Gł. Prez. w Kom. R. Przych. i Skarbu. — Koncert na korzyść Tow. Dobr. — Zakład fotograficzny. — Tydzień giełdowy. — Ameryka. — Anglja. — Austrja. — Azja. — Francja. — Hiszpanja. — Niemcy. — Prusy. — Turcja. — Nowe głosy z Polski (dokoucz.). — Przygody mego kolegi (c. d.). — O kierunku kolei żelaznych w Cesarstwie p. Kojalowicza. — O uprawie ajlantu. — Kronika. — Tydzień Warszawski.

DZIAŁ URZĘDOWY

Z zapisu ś. p. Konstantego Szaniawskiego, zawakowało jedno stypendjum w wysokości rs. 32 i kop. 58 rocznie; prawo do pozyskania którego mają przed innemi młodzieńcy ubodzy z familji testatora, a następnie, w ich braku, synowie ubogich rodziców, stanu szlacheckiego, pobierający nauki w średnich i wyższych zakładach naukowych.

Komisja Rządowa Oświecenia Publicznego, zawiadamiając o tem osoby interesowane, wzywa je, aby, najdalej w ciągu 2-ch miesięcy od daty niniejszego ogłoszenia, zgłosiły się do tejże Komisji, ze stosownemi podaniami, przy dołączeniu następujących dowodów:

- 1) Metryki urodzenia kandydata,
- 2) Świadectwa szkolnego,
- 3) Dowodu legitymacji familijnej, jeżeli kandydat pochodzi z familji testatora,
- 4) Dowodu szlacheckiego pochodzenia.

Inspektor Szkół miasta Warszawy. Na zasadzie otrzymanego polecenia Władzy Wyższej, uczniowie i uczennice Zakładów Naukowych Prywatnych wszelkiego stopnia, nie będący stałymi tutejszymi mieszkańcami, mają być zaopatrzeni w przepisane świadectwa na wolne przemieszkiwanie w Warszawie. W skutek powyższego rozporządzenia, Inspektor Szkół oznajmia niniejszem utrzymującym pomienione Zakłady Naukowe, iż celem pozyskania rzeczonych świadectw na rok 1865, dla swych uczniów i uczennic kwalifikujących się do otrzymania onych, winni przedstawić niezwłocznie do biura jego, w pałacu Kazimierowskim, odpowiednie listy imienne, z oznaczeniem miasta lub wsi tudzież powiaty stałego zamieszkania wskazanych uczniów i uczennic, załączyć dowody kwalifikacyjne wydawane przez właścicieli domów i legalizowane przez Komisarzy Cyrkulowych.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa d. 30 Grudnia (11 Stycznia).

Wiadomość o wzięciu m. Savannah, przez jen. Shermana stanowczo się potwierdziła. Jenerał ten zajął wspomniane miasto 22-go grudnia i zabrał 150 dział, 30,000 wałtuchów bawełny i 800 jeńców. Jenerał Hardee wymknął się z głównym oddziałem, przeprowadzając się przez rzekę Union-Causeway, na przeciw miasta, zburzwszy wprzód arsenał morski; w mieście pozostało 20,000 mieszkańców. Z korespondencji okazuje się, że jen. Sherman, po wzięciu fortu Lee i niektórych zewnętrznych oszańcowań, zażądał w d. 21 m poddania się miasta, dodając, że w razie odmowy nie będzie brał jeńców. Hardee odmówił, a w nocy wymknął się. Związkowi otrzymali zwycięstwa i na innych punktach widowni walki. Jednym słowem Związek

TYDZIEŃ WARSZAWSKI

Do przystrojenia dzisiejszej sprawozdawczej rubryki brukowej, mamy wiele i dość świeżego nawet, materiału, oprócz albowiem wilgoci i błota, które roztopiony śnieg i pokruszony lod na ulicach utworzył; oprócz świetnego koncertu sobotniego w Salach Redutowych — wypada nam jeszcze zdać sprawę z dwóch zupełnie świeżych ewenementów: z teatru akrobatyczno-obrazowego w Dolinie Szwajcarskiej i z balu towarzyskiego przy ulicy Piłknej, który rozpoczął zapewne szereg podobnych zabaw karnawałowych, pod kierunkiem doświadczonej od dawnych lat już ręki, tak po przyjacielsku zabawiającej młodzież zapustną, a czasem i roz... pustną nawet!

Otóż, co do błota i znikającej już sanny, przychodzi nam uwaga nader filozoficzna, o znikomości wszystkiego co z ziemi lub na ziemi powstaje — wyjąwszy egoizmu, chciwości i kłamstwa, trzech wiecznie napełnionych kałuż, które ciągle na świecie istnieją i zapewne tak długo istnieć będą, dopóki ich nie osuszy słońce ducha ludzkości, udoskonalonej w swoim wiecznym pochodzie!!! Nim jednakże nastąpią te błogie czasy — dziś jeszcze poczciwi warszawianie broczą po kostki w błocie i padają na śliskich taflach trotoarów, lub wykonują tam co chwila, nader zręcznie gimnastyczne i ekwilibryczne ruchy...

Przy tej sposobności, radzimy szanownym właścicielom san i omnibusów płożowych, ażeby już zaniechali dalszej po błocie szlichtady i do zwyczajnych zaprzęgali powozów, albowiem oprócz narażania pasażerów miejskich na zmoknięcie z góry i z dołu, przez wzgląd na wilgotne siedzenia... exponują oraz ich twarze na ciągłe pociski małych

i większych brylek lodu lub błota, wyskakujących z impetem z pod kopyt koni.

Koncert na dochód Orkiestry i Chórów tutejszego teatru, powiódł się zupełnie, a chociaż rezultat pieniężny, wynoszący niespełna, 1,200 rubli, nie dostatecznie wspomógł sto kilkadziesiąt osób dla których do podziału jest przeznaczony, — nie można zaprzeczyć wszelako, iż publiczność warszawska, nie przeciążona obecnie gotówką, odpowiedziała chętnie wezwaniu Dyrekcji i złożyła co mogła, na pomoc chwilową dla najuboższych jej dzieci...

JW. hrabia Namiestnik ofiarował 100 rs. i wraz z dostojną Małżonką raczył zaszczyścić ów koncert obecnością swoją.

Sama artystyczna strona sobotniego koncertu, wystąpiła w błyszczącej szacie! Wszystkie najznakomitsze talenta wokalne, znajdujące się obecnie w teatrze warszawskim, przyjęły w nim dobrowolny i bezinteresowny udział. Nawet i przedniejsi członkowie włoskiej trupy, jako to, pani Trebelli-Bettini, pan Ciampi, pan Bettini i pani Giovannoni, nie odmówili wzajemnej pomocy orkiestrze i chórom tutejszym, które im również w przedstawieniach przywiezionego repertoaru pomagają. Z artystów polskich Dobrski, Köhler, Filleborn, Koziaradzki, Prochazka i Cieślowski, reprezentowali godnie meżką część personelu opery tutejszej; z artystek, tylko p. Kwiecińska i Stankiewicz, stanęły w tych harmonijnie wokalnych szrankach.

Prześliczna kompozycja na orkiestrę, Le Pardon de Ploermel, rozpoczęła koncert — i na wstępie już samym zniewoliła serca i uszy muzykalnych słuchaczy. Nie będziemy wyliczać kolejnie wszystkich numerów programu, powiemy tylko, że Duet pani Trebelli z Dobrskim „Il consiglio” Lucantoni’ego, wykonany był z jednością, smakiem, umiejętnością i czuciem, właściwymi tylko znakomitościom wo-

kalnym! Pełne entuzjazmu oklaski przyjęły ten przesliczny ustęp koncertu. P. Ciampi, tak w kavatynie z Don Giovanni, Mozarta, jak również w duecie z „Napoju” z panią Giovannoni, okazał tyle talentu, werwy i ekspresji komicznej, że wystarczyłoby ich może na dwóch dobrych artystów. Młody ten śpiewak wzbudza wielką sympatię w publiczności tutejszej, która nie jeszcze w podobnym rodzaju nie widziała dotąd. Trzebaż bo widzieć i słyszeć p. Ciampi, ażeby ocenić wszystkie zasoby jego głosu i całe bogactwo talentu tej szczęśliwej organizacji! Podobano się również przesliczne trio (z Lombardi) Verdiego, wykonane przez pannę Kwiecińską, Dobrskiego i Köhlera, gdzie młoda śpiewaczka nasza, występując obok takiej znakomitej artystki, jak p. Trebelli, umiała ocalić swoją indywidualność wokalną i wyszła szczęśliwie z arcy trudnego zadania. Filleborn, w kavatynie Verdiego, Avoldo, dowiódł nam znowu, że głos jego posiada prawdziwe skarby uczucia i ekspresji i że przy stopniowym wyrobieniu i rozwinięciu siły, której dziś jeszcze mu brakuje, stanie się z czasem takim jak p. Bettini śpiewakiem. Sextet Pedrotiego z Fioriny, odśpiewany przez pp. Kwiecińską, Stankiewicz, oraz pp. Koziaradzkiego, Cieslewskiego i t. d., uczynił zaszczyt wszystkim wykonawcom swoim, a solowa arja Köhlera z Pardon de Ploermel, odśpiewana dwukrotnie na powszechne żądanie, tak jak i duet pani Trebelli z Dobrskim, wywołała grzmiące oklaski słuchaczy, dawno już umiających ocenić niepospolity talent pierwszego barytona opery naszej!

Perłą całego koncertu była Cavatina z Tancreda Rossiniego, wykonana przez p. Trebelli Bettini, chociaż w ogóle wszystkie prawie jego ustępy wykonano dobrze — a jeśli i były jakieś drobne niedostatki, należy je pokryć milczeniem, przez

triumfuje z wyjątkiem południowej Wirginji, gdzie jen. skonfederowanych Brekinridge, miał pobić swych przeciwników.

We Francji sprawa encykliki ciągle jest na pierwszym planie, szczególnie odkąd dwóch biskupów z Cambrai i z Montauban wystąpiło z bezsilnymi protestacjami przeciw zakazowi ogłaszania politycznej części encykliki. Ciekawem jest, że list biskupa z Montauban do ministra wyznań, zawiera szacowne wyznanie, mianowicie, że nauki głoszone przez encyklikę są wprost sprzeczne z zasadom służącym za podstawę nowożytnemu społeczeństwu i że Pius IX przemawiał jak Bonifacy VIII i Grzegorz VII.

Zapowiadają rychłe ogłoszenie w *Monitorze* dekretu wyznaczającego otwarcie posiedzeń izb na d. 13-ty lub 14-ty lutego. Ciągłe sądzą że głównym zadaniem będą kwestje finansowe i już teraz czynnie zajmują się tą sprawą w sferach rządowych. Z niecierpliwością oczekują sprawozdania p. Foulda, które ma być ogłoszone w *Monitorze* z 15-go.

Według wiadomości z Paryża i Turynu, z dworem rzymskim mają się toczyć układy co do wykonania warunku konwencji z 15 września, mocą którego Włochy zobowiązały się przejąć część długu papieżkiego, przypadającą na prowincje odłączone od posiadłości papieżkich. Rząd francuzki nie tylko miałby być pośrednikiem w tej sprawie, ale niejako stałby się parawanem. Ponieważ Papież nie chce wchodzić w stosunki bezpośrednie z rządem włoskim, Francja poręczyłaby Stolicy Apostolskiej wypłatę długu, a Włochy złożyłyby odpowiednie fundusze Francji.

W Niemczech ciągle trwa chwila oczekiwania jaka nastąpiła po przesileniu wywołanym przez sprawę księstw, i ciągle szukają klucza do odgadnięcia zagadki co do przyczyn jakie przywróciły blizką rozchwiania się zgodę pomiędzy Prusami, a Austrią, oraz co do warunków na jakich ta zgoda nastąpiła. Wyraźnie pomiędzy dwoma temi państwami zaszedł kompromis, który, jak zawsze przy podobnych układach, musi się opierać na wzajemnych ustępstwach, albo co do gruntu rzeczy, albo co do przedwstępnych warunków załatwienia.

Poniżej podajemy dokończenie artykułu z *Pos. Z.* pod napisem: Nowe głosy z Polski, dalszy ciąg opowiadania: Przygody mego kolegi i wyjątek z artykułu p. Kojalowicza o znaczeniu politycznym kierunku dróg

żelaznych w Cesarstwie, zamieszczonego w czasopiśmie *Den*.

* Dnia 1 (13) Stycznia r. b. JW. Hr. Namiestnik Królestwa przyjmować będzie w Zamku o godzinie 10 $\frac{1}{2}$ z rana: Duchowieństwo wszystkich wyznań, Komitet Urządzący, Radę Administracyjną, Radę Stanu, Senat, Urzędników pierwszych pięciu klas, Urzędników Dworu, Szkołę Główną, Władze Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, Obywateli Ziemskich i Miejskich, oraz Konsulów Zagranicznych.

* *Le Nord*, pisze w korespondencji z Petersburga pod datą 20 grudnia (1 stycznia) między innymi: Encyklika papieżka wywołała tu, jak się domyślać zapewne, nader mierne wrażenie. Stwierdzono tylko, a *Golos* wynurzył tę publiczną opinię, że papieżstwo ołsnione „powabem przepaści” przyspiesza samo swój upadek, tak jak czyni emigracji przyspieszyły upadek monarchji w końcu XVIII wieku, jak rozporządzenia z 1830 r. przyspieszyły upadek Karola X. Rzeczywiście encyklika zdaje się być ostatnim i najdobitniejszym dowodem, że katolicyzm, taki jakim go pojmują w Watykanie, nie zgadza się z społeczeństwami nowożytnymi, gdyż podaje w przekleństwo zasady na których te społeczeństwa są oparte a mianowicie: oddzielenie kościoła od państwa, niezawisłość władzy świeckiej, swobodę sumienia i tolerancję religijną, swobodę nauczania, swobodę prasy, swobodę stowarzyszenia się. Znieście to wszystko a popadniemy najzupełniej w wieki średnie. Ale pomińmy to.....

* *La Patr.* Niektóre umysły teoretyczne byłyby wolały, żeby biskupom było dozwolone ogłosić encyklikę i ocenić ją ze swego stanowiska. Ciekawemby było, mówiono, jak duchowieństwo francuzkie przyjęłoby tę średniowieczną przesadę! Okólnik ministra sprawiedliwości i wyznań z 1-go stycznia, pozbawia te umysły tej przyjemności; lecz nie możemy się na to uskarżać. Papież postawił duchowieństwo w bardzo trudne położenie, a z trudnymi położeniami igrać nie można. Nie wiemy czy jest prawdą lub nie, co powiada *Indep. bel.*, że sami biskupi pierwsi prosili o zakaz. Lecz prawdą jest, że wszyscy ludzie poważni przyklaskują postanowieniu, które uprzedza oplakane spory lub zgubne rozdrożenie w świecie katolickim. Dziwimy się, że M-gr z Cambrai tego nie pojął. Szanowny ten prałat napisał list do p. Baroche, uskarżając się na okólnik z 1-go stycznia. Zdanie jakie wynurza, wypowiedział już przed ośmiastu latami; opiera się ono głównie, na nierówności, jaką nazywa, zachowywanej względem duchowieństwa i względem prasy. Prasa może ogłaszać i roztrząsać dokument papieżki, biskupi muszą milczeć. Z pokorą zwrócimy uwagę M-gra z Cambrai, że encyklika z 8-go grudnia, w większej części należy do dziedziny prasy—bardziej niż do duchowieństwa; jest polityczną, zajmuje się kwestjami politycznymi, napastuje zasady polityczne.

Prasa zatem znalazła się na swem polu, nie będąc polem duchowieństwa, a duchowieństwo nie ma powodu zazdrośczenia losu, jaki nam zgotował okólnik papieżki. Co do części dotyczącej dogmatu, prasa wstrzymała się od uwag i co do tego pola, okólnik z 1-go stycznia pozostawia duchowieństwu zupełną swobodę bawienia się, roztrząsania, pochwalania. Czyż to nie jest słusznym i dostatecznym?

* *All. A. Z. Florencja, 31 grudnia.* Nikomed Bianchi, sekretarz generalny ministerstwa wychowania publicznego, wyjechał już ztąd. Uznał on, że wspomniany niejednokrotnie gmach klasztoru S. Firenze, jest najstosowniejszy do umieszczenia ministerstwa wychowania publicznego. W Palazzo Vecchio rozpoczęto już roboty w sali pięciuset, przeznaczonej na obrady izby deputowanych. Dwa klasztory żeńskie na Costa poniżej Belwederu, mianowicie Spirito Santo i S. Girolamo, zostały śpiesznie opróżnione i umieszczono w nich wojska. Zakonnice pierwszego z pomienionych klasztorów przyjęte zostały do klasztoru Santa Verdiana, lecz szczególniejszy los spotkał zakonnice drugiego klasztoru. Ksiądz zarządzający ich dochodami zwracał się do administratora klasztoru żeńskiego S. Gaggio koło Porta Romana, który oświadczył, że przyjmie zakonnice, lecz pod warunkiem oddania pod jego zarząd ich dochodów. Ponieważ nie zdołano porozumieć się, przeto ksiądz przeprowadził zakonnice, wraz z ich rzeczami, na kilku wozach, na piękne wzgórze Scandicci pomiędzy Bellosguardo i Certosa, i umieścił je wygodnie w willi Baccini. Zakonnice z Santa Appollonia muszą opuścić swój klasztor do 2-go stycznia.

* *All. A. Z. Piza, 29 grudnia.* Klasztory florenckie, zajęte przez rząd włoski, są następujące: S. Jacopo oltr'Arno, klasztor misjonarzy, przeznaczony dla ministerstwa marynarki; Sta Caterina, niegdys klasztor dominikanek, ostatnio zaś koszary żandarmerji, dla ministerstwa wychowania publicznego; Sta Croce, klasztor franciszkanów, dla administracji długu państwa; Sto Spirito, augustjanów, dla dyrekcji artylerji i inżynierji; Sta Maria Novella, dominikanów, dla dyrekcji loterji; S. Salvatore d'Ognissanti, minorytów-obszerników, dla urzędu kadastru; S. Firenze, filipinów-oratorjanów, dla instytutu wyższych nauk i t. d.; Sta Trinita, klasztor wallombrozanów, dla lyceum; Sta Appollonia, benedyktynek, na skład towarów; S. Gregorio, klasztor wallombrozanek, i S. Girolamo, franciszkanów-tercjarzy, dla pułku grenadierów; S. Domenico del Maglio, dominikanek, dla batalionu bersaglierów. Obok tego seminarjum arcybiskupie zabrane zostanie na ministerstwo wojny, a instytut wielko-ksiązęcy dla panien S. Annunziata, na ministerstwo robót publicznych. Ztąd się okazuje, jak wielkie przestrzenie są uprzążone; dwanaście po większej części wielkich klasztorów zniesiono; przy niektórych tylko pozostawiono niewielką przestrzeń dla umieszczenia księży mających obsługiwać przyległe kościoły, gdyż pomiędzy temi ostatnimi jest kilka parafjalnych.

względ na znaczny cel tego widowiska, w którym wszystkie osoby udział chętny biorące, stoją poniekąd za obrębem krytyki i na szczere uznanie zasługują.

Ze sprzedających programy, trzech pierwszorzędnych artystek dramatycznej części teatru, pan: Rakiewiczowej, Bakałowiczowej i panny Palińskiej, oraz jednej prima gracyj baletu naszego p. Stefańskiej—najwięcej uzbierała datków za programy p. Bakałowicz, najmniej zaś p. Palińska, którą posadzono w miejscu prawie niedostępnym dla wchodzącej publiczności,—lecz jeśli zbiory były nierówne, chęci były równo znaczne u wszystkich czterech kwesterek, które wytrwale spełniły swoją powinność siedząc przed stolikami przez cały ciąg koncertu!

Przechodzim teraz do widowisk i zabaw drolatycznie-sensualnych, jakie każdy karnawał wywołuje w każdym wielkim mieście.

Czy widzieliście teatr *Obrazów żywych*... w Dolinie Szwajcarskiej? Czy oceniliście już kompetentnie wszystkie jego zasoby... uczuciowe, które plastycznie uderzając wzrok widza, roziskrzają jego wyobraźnię, pragnącą jednak ażeby na te cieliste postacie nimf, bogiń i trytonów mytologicznych, spadała jakaś leciuchna chociaż zasłona, która by przynajmniej część ich powabów zakryła zdumionemu oku! Co do nas, upojeni widokiem tych... grup, przesuwających się z wolna do koła sceny, podnieceni jakąś nerwową wesołością, w której

szczypta serkastycznego pieprzu mieściła się na spodzie—gotowi byliśmy zawołać: „O grecki Olympe! gdzież są podziały twoje marmurowe posągi? Niech zejda z chmur zlocistych i przybywają do Szwajcarskiej Doliny.—Tam p. Waźniewski przyjmie ich za bufetem nie z amforą pełną ekliwej ambrozji lub mdlącego nektaru—lecz z kielichem pełnym szampana, po którym wszelkie obrazy *żywych* a wszelkie nimfy boginiami się być wydadzą!”

Zostawiając jednakże obrazową i cielistą plastyczną część widowiska w *Dolinie*, samym tylko wybranym czcicielom mytologii... germańskiej, musimy przyznać, że Herkules a zarazem Dyrektor tej trupy, p. Lüttgens, nie pospolitym jest siłaczem! Jego nadzwyczajna krzepkość i wyrobienie muskularne pozwalają mu wykonywać zdumiewające rzeczy! Stojąc na krześle np., p. Lüttgens, przechyla się nagle w tył jego, cały, oparty jedynie łydkami o poręcz, a dzierżąc w rękach drąg żelazny, paret funtów wazący, dotyka prawie ziemi tyłem głowy, ażeby potem z wolna podnieść się znowu i stanąć na krześle, nie wypuszczając z rąk owego drąga, lub innego podjętego z ziemi ciężaru.—Doprawdy strach pisać krytykę o takim strasznym siłaczem! Wolimy już tedy zwrócić waszą uwagę, na również zręcznego, nie herkulesa lecz akrobatę tejże trupy, p. Albrechta, który oprócz wielu innych akrobatycznych przymiotów, posiada taki rozum w nogach... iż utrzymując na nich belkę drewnianą kilku-calowej średnicy dłu-

gą na kilka łokci, podrzuca ją i przekręca tak zręcznie, jakby to czynił za pomocą czworga rąk przynajmniej! Spieszmy się dodać jeszcze, że niestrudzony ekwilibrysta, wykonywa to wszystko w pozycji apoplektycznej, z głową na dół zwróconą... Lecz i u szczytu sceny, również jak na jej powierzchni, dokonywają się także zdumiewające ewolucje! P. Pierre siedzący tam na wątlej huśtawce, narazony na śmierć, kalectwo, lub w każdym razie... na rozbitcie kilku czaszek siedzącym u spodu widzom, wiesz się na tym *trapezie* wątlym, uczepiony jedynie za tył głowy opartej o drównianą podstawę sznurowego trapezu! P. Albrecht jednakże nie tylko na scenie, w sali *Doliny* lecz i na całym globie... drewnianym, tańczyć potrafi, gniotąc ten mikrokozmos wszechświata, nogami, obutymi w zgrabne trzewiczki! Smutna jest dola globu, gniecionego przez małe trzewiczki! nie prawdaż, *lettori miei*?

Oprócz tych dwóch akrobatów, odznaczył się dotąd i trzeci, którego wizerunek powinienby się ukazać w humorystycznej części jakiego pisma ilustrowanego... Ten znowu ekwilibrysta, posiada niebezpieczne *krzesło butelkowe*... po którym, tak się waha, jak zwyczajni ludzie po... butelce krzesłowej (na siedząco wypitej). A jeszcze nie na tym panu, kończy się akrobatyczny personel trupy p. Lüttgensa — *Człowiek kauczukowy*, istota nadprzyrodzona, posiadająca skórę z gumy elastycznej a muszkuły z fiszbinu, najciekawszym

Większa część tych klasztorów pochodzi z 12 i 13 wieku i jest ściśle zespolona z dziejami miasta i kraju; lecz to nic nie pomoże, muszą one być zniszczone.

* *Pocz. Pól.* Na zasadzie punktu 3-go, Najwyżej zatwierdzonej w dniu 6-m lutego 1862 roku uchwały rady państwa, co do sprawy utworzenia banków gminnych miejskich, minister finansów doniósł senatowi rządzącemu, dla wydania stosownych rozporządzeń, że po porozumieniu się jego z ministrem spraw wewnętrznych, dozwolił na założenie banku gminnego w mieście Kursku.

* Dyrektor Kancelarii Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, uprzedza osoby interesowane, iż JW. p. o. Dyrektora Głównego Przewodzącego w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, wszelkie podania i prośby do niego wnoszone, przyjmować będzie w pałacu Dyrektorów Głównych Skarbu, w Środy od godziny 7 1/2 do 8 1/2 wieczorem, i w Soboty od godziny 12 1/2 do 1 1/2 z południa, wyjąwszy świąt w te dni przypadających.

* *Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności.* W d. 2 (14) b. m. i r. (w Sobotę) o godzinie 7-iej wieczorem dany będzie koncert wokalo-instrumentalny, w salo- nach resursy kupieckiej na dochód War. Tow. Dobrocz. a mianowicie wydziału zupy rumfordzkiej. Bilety wejścia po cenie rs. 1 kop. 50 do miejsc numerowanych, a po rs. 1 na galerję i miejsca nienumerowane sprzedawane będą w kancelarii resursy kupieckiej, poczynając od dnia 11 b. m. to jest: we Środę i Piątek od godziny 4-iej do 8-iej wieczorem, we Czwartek od godziny 12-iej do 8-iej wieczorem, zaś w Sobotę od godziny 12-iej do 7-iej wieczorem; próba jeneralna odbędzie się w dniu 12 b. m. (we Czwartek) o godzinie 4-iej po południu, na którą bilety sprzedawane będą po takiejże cenie jak i na sam koncert. Blizsze szczegóły afisze doniosą.

* Wczoraj byliśmy świadkami i uczestnikami uroczystego otwarcia, znanego już zaszczytnie zakładu fotograficznego, pod firmą Jana Mieczkowskiego, który obecnie podjąwszy ogromne koszta, zakład ten zupełnie rozszerzył, tak, że pod względem przyrządów i machin, jak również elegancji, przepychu i wytworności, nie ustępuje pierwszorzędnym zakładom fotograficznym w Europie. Cała altana urządzona jest z żelaza kutego, to jest wszystkie krokwie, wiązania i szprosy, a główne zaś filary z żelaza lanego, wszystko jest na trzyłokciowym głębokim fundamencie murowanym, — tak, że pomimo 40-kilku łokci długości, cały budynek nadzwyczaj lekko wygląda. Szyby w dachu krajane są w kształcie dachówek dla spadku przedszego wody, każda taka szyba waży 6 funtów, których jest 370; w obocznej zaś ścianie, czyli frontowej, są szyby z dwóch części składane, połączone srebrną szprosą w połowie u dołu matowane; szyby te mają około trzech łokci wysokości. Żelazo użyte do altany jest dwojakie: kute pochodzi z fabryki Ostrowskiego w Warszawie, lane zaś z fabryki rządowej na Solcu, Plan na całą budowę altany, oraz przerobienie całego domu na Zakład fotograficzny, jest pomysłem Zygałowicza budowniczego. W tym wspaniałym zakładzie dano nader piękną posadzkę, i umeblowano go w najwykwintniejsze sprzęty: salon i buduar dla dam wy-

łożono dywanami — w męzkim zaś buduarze niezapomniano zrobić dogodności dla palących cygara. Dla przedszego ekspedjowania fotografii i komunikacji z 1-m piętrem, urządzono żelazne eleganckie schody, cały dół i pierwsze piętro zaopatrzone w gaz, tak że chemicy do parowania płynów, oraz pracujący introligatorzy do gotowania kleju, mają urządzone stosowne maszyny. Altana jest podzielona na dwie połowy, z których jedna służy dla pojedynczych osób, druga zaś dla grup, które mogą się składać choćby z trzystu osób. W każdej połowie jest żelazny piec, utrzymujący dostateczne ciepło. W głównym salonie znajduje się zapas wszelkiego rodzaju ram, oraz albumów, poczynsz od rs. 4 do 225. Są to przedmioty, które tylko w pierwszorzędnych zakładach widzieć można. Obecnie p. Mieczkowski zatrudnia 21 ludzi i oprócz artystycznych fotografii które już wszystkim są znane i które zjednały mu nagrodę w r. 1862 na powszechnej wystawie londyńskiej, zajmuje się nadto reprodukcjami różnych znakomitości, oraz mikroskopów, i stereoskopów.

Jednym słowem, co tylko wytworność, znajomość rzeczy i troskliwość o wygodę gości wymyśleć mogą, wszystko to mieści się w zreformowanym zakładzie p. Mieczkowskiego, który nie wahał się wyłożyć na to 160,000 złp. zebranych w ciągu kilkunastoletniej pracy! Mniemamy, że przedsiębiorca nie straci tego funduszu, owszem, posłuży on mu do pomnożenia dochodów, których dla podniesienia i wydoskonalenia swojego kunsztu tak ryzykownie używa.

Sama uroczystość otwarcia, po poświęceniu całego budynku przez księdza kanonika Biernackiego, zakończyła się uczą wspaniałą, przy której zyczliwi p. Mieczkowskiemu zaproszeni goście, spełnili toast za pomyślność nowo-wyrestaurowanego zakładu. Pomiędzy gronem osób zaproszonych na tę uroczystość, znajdował się JW. Prezydent miasta, redaktorowie pism tutejszych, artyści i inne znane z kompetencji i zamiłowania sztuki osoby.

Z całego serca winszując p. Mieczkowskiemu jego przedsiębiorczości i uznając podjęte trudy — mamy sobie za obowiązek polecić jego odnowiony zakład zasłużonej sympatji i względem publiczności naszej.

* *G. Handl.* W sprawozdaniu tygodniowym Giełdy Warszawskiej pisze: Z nowym rokiem zdaje się, jakby podwyższona czynność interesu tutejszego ożywiła. Obroty w walutach zagranicznych w zeszłym tygodniu na naszej giełdzie były tak znaczne, jak od kilku miesięcy nie pamiętamy; wprawdzie przyczyniła się do tego poprawa waluty naszej na giełdzie berlińskiej i niższe ofiarowanie walut zagranicznych na giełdzie petersburskiej, co nawzajem pozwoliło na zniesienie kursów weksli zagranicznych na naszej giełdzie, czyniąc je przystępniejszymi dla potrzebujących; ale obok tego ważniejszą przyczyną szukać należy niezawodnie w tej okoliczności, iż spekulacja po tak długiej rezerwie bierze górę nad biernym wyczekiwaniem. Obniżenie agia walut zagranicznych w zeszłym tygodniu w ogóle wynosi 1 procent. W papierach publicznych tranzakcje zeszłego tygodnia nie wielkich na giełdzie były rozmiarów. Tranzakcje w akcjach kolei żelaznych w zeszłym tygodniu bardzo były szczupłe; Warszawsko-Wiedeńskiej i Bydgoskie za-

równo były tylko ofiarowane. Nowa pożyczka premjowa w zeszłym tygodniu była ofiarowana po 98 1/2, 98, z dostawą na miesiąc luty, z żądaniem bonifikacji procentu za kupno do dnia odbioru; kupujących jednakże było bardzo mało, a że płacić chcieli tylko po 97 — 97 1/2 bez bonifikacji procentu za kupon, przeto tranzakcje do skutku nie przychodziły. Ogółem zainteresowanie się publiczności tym papierem nastąpić dopiero może po jawieniu się onego w obiegu, jak to zwykle bywa z każdym przedmiotem nowym; nie dziwnego więc, iż od zakupu się jeszcze wstrzymują, zwłaszcza iż i w Petersburgu kurs się nie podwyższa. Targ nasz pieniężny jeszcze się nie poprawił. Kapitały na lokację hipoteczną i w zeszłym tygodniu wielce były poszukiwane, wszelako brak ich trwa jeszcze, tak samo jak przed dwoma tygodniami, chociaż właściciele hipotek chętnie by się zgodzili na zapłacenie większej stopy procentowej.

* W dniu 10 Stycznia 1865 r., urodziło się w Warszawie: *Chrześcian* płci męskiej 11, żeńskiej 11; *Starozakonnych*: płci męskiej 19, żeńskiej 22; razem 63; zaślubieni: *Starozakonni*: Szpinka Aron krawiec, z Raiswaser Perłą; Cywiner Jozek wyrobnik, z Cygenmleń Szejwą; Newel Moszek handlarz, z Reband Złotą; Wołoszka Szlama handlarz, z Gerberholtz Rajzlą; Wolf Jsser, z Wilner Ludwiką; Kurant Szlama złotnik, z Karpenstein Lajlą; Rozenberg Lewek handlarz, z Feldensztejn Dwojną; Sliwka Szlama krawiec, z Futfrost Ruchlą; Litmanowicz Herszek wyrobnik, z Jakóbowicz Chudes; zmarli: *Chrześcianie*: Romocka Józefa lat 58 żona obywatela; Juty Krystyna lat 76 emerytka; Niziac kiFranciszek lat 82 szluszar majster; Lipiński Józef lat 83; Thiel Anna lat 46 akuszerka; Lück Karol lat 56 majster tokarz; Krogulska Tekla lat 52; Szafryn Joachim lat 69 stróż; Poros Kazimierz lat 1; Stokinger Jakób lat 2 syn wyrobnik; Horn Adam dni 4 syn litografa; Harasimowicz Franciszek rok 13; Charliński Władysław dni 3; Rutemberger Fryderyk rok 1 1/2; Morawski Bolesław dni 11; Radomińska Józefa dni 7; Dziecię płci żeńskiej niezwo urodzone; *Starozakonni*: Piotrowska Chaja lat 66; Smideberg Józef lat 46; Fudermals Brandla dni 7.

* W dniu wczorajszym przyjechali: senator *Kapcher* i generał major *Rall* z Petersburga; dymisjonowany generał-lejtnant *Paulow* z Radomia; wyjechali zaś: generał-lejtnanci: *Minkwitz* do Petersburga i *Glebow* do Piotrkowa, oraz generał-major *Sumarocki* do Łowicza.

Ameryka.

* *Le Mon. Un. s.* Wice-hrabia *Monck*, generał-gubernator prowincji brytańskich w Północnej Ameryce proklamacją wydaną d. 16 grudnia, zwołał w imieniu Królowej Wiktorji na dzień 19 stycznia 1865 r. parlament kanadyjski, który w dniu tym ma zebrać się w Kwebeku. Posiedzenia mają być nadzwyczaj zajmujące z powodu rozpraw nad ważnemi kwestjami, w liczbie których pierwsze zajmuje miejsce projekt konfederacji, i bil o uzbrojeniu i obronie kraju.

Anglja.

* *M. Post.* W dniu 1 stycznia 1865 r. został ogłoszony z upoważnienia lordów admiralicji wykaz liczby, nazwisk, objętości, uzbrojenia i ilości koni parowych, wszystkich statków tak parowych jak i żaglowych, z których składa się marynarka angielska. Z tego wykazu dowiadujemy się, że marynarka Anglii składa się z 765 statków różnego rodzaju, nie licząc w to 28 statków, które obecnie w różnych budują się arsenalach królewskich, i w prywatnych warsztatach. Każdy z tych 28 statków mieć będzie na sobie od 1 do 81 dział i kil-

jest egzemplarzem! Nadzwyczajne jego sztuki opiszę wam jednak aż w przyszłym tygodniu.

Nie skończyłbym do jutra, gdybym chciał wliczać wszystkie, już dotąd spełnione epizody... na scenie *Dolinowego* teatru! Musiałbym opisać nawet Mojżesza, niszczonego tablicę praw, z komentarzem jednak, iż Prawodawca starego zakonu oszczędnie postępując sobie, wznosi tylko do góry tablicę, lecz jej nie niszczy wcale! Musiałbym opisać pompatyczne wdzięki Wenery, raz wysłędzonej przez Fauna, który aż przy pochodni ocenia kształty wysłędzonej przez siebie bogini, znów podnoszącej się z morza, na którego powierzchnię wypłynęły wszystkie potwory wodne, ażeby wraz z publicznością warszawską podziwiać tę *Milosé* wielką i potężną... wcieloną w postać bogini, której rydwanu, nie tylko para mythologicznych gołąbków, lecz nawet czwórka meklemburgskich koni, nie pociągnęłaby łatwo!

Pomiędzy obrazami, następującymi dość szybko jedno po drugim — dwoje dzieci, pp. Lüttgensów, i dwie dziewczynki, choć jedna z nich za chłopczyka przebrana, wykonywają rozmaite tańce humorystyczne i to, przynajmniej należy, w nader humorystyczny sposób!.. Dodajcie do tego orkiestrę Lewandowskiego, która z góry patrząc na głowy widzów rozlewa na nie potoki harmonji spływające w drzą-

cych od... zimna uwerturach, powiewnych walcach i pompatycznych marszach — dodajcie nadewszystko, nadzieję, że wkrótce na tej scenie, w obrazach żywych, ukaze się perla bóstw trykotowego Olimpu, p. Julja Deütcher, na której przybycie p. Władziński zamierza iluminować salę! a będziecie mieli, acz minjaturowy jedynie obraz tego co można widzieć w *Dolinie* za... marne pieniądze!

A teraz, opowiem fakt już spełniony, podobny bardzo do elegji oplakującej lament własnego zgonu... Oto, *bal towarzyski* (czytaj przyjacielski...) nie udał się w sobotę!

Podobno ten pierwszy tak niefortunny debiut *towarzystwskiego balu* przy *Pięknej* ulicy — nie zraził przedsiębiorczego ducha gospodyni zakładu, zamierza ona urządzić je na dal w przyjaźniejszych warunkach.

Ażeby spoważnić nieco ton dzisiejszego *Tygodnia Warszawskiego*, jak to na poważnego feletonistę przystało — a zarazem ucieszyć muzykalne imaginacje warszawian, przedsmakiem harmonijnych rozkoszy, ogłaszamy dziś już, że nakończone, po wielu nieprzewidzianych przeszkodach, w niedzielę dnia 22 b. m. o godzinie 1-iej z południa w Sali Redutowej, ma być danym zapowiedziany od dawna koncert *Stanisława Moniuszki*, znakomitego kompozytora naszego, podczas którego, sympatyczny nam twórca *Halki* przedstawi po raz pier-

wszy, nowy swój utwór pod tytułem *Widma*, sceny liryczne z *Dziadów* Mickiewicza. Kompozycja ta wykonywać się będzie w następującym porządku: 1. *Wstęp*: z tematu tekstowego „Ciemno wszędzie, glucho wszędzie“ 2. *Aniołek* z tekstu „Do mamy lecim do mamy“ 3. *Chór nocnych ptaków* „Darmo zebra, darmo płacze“ 4. *Dziewczyzna* „Na głowie ma kraśny wianek.“ 5. *Zakończenie*. W wykonaniu tego utworu, który nam przywodzi na myśl nie dawno przedstawionego u Tomasza Le Bruna, *Konrada*, p. J. F. Dobrzyńskiego, przyjmą udział: w deklamacji p. Palinska i p. Chęciński; — w śpiewie: p. Kwiecińska, pp. Köhler, Ziolkowski, chór i orkiestra wielkiego teatru, oraz uczniowie i uczennice Instytutu Muzycznego. *Widma* jednakże poprzedzone będą częścią koncertową programu, złożoną z uwertury, *Czaty* ballada (Köhler), Arji z opery *Od-pust w Plörmel* Meyerbeera i z dwóch piosenek Szopena, które odśpiewa p. Majeranowska. Zdaje się że taki bogaty program a nadewszystko *Widma* Moniuszki, przyciągną tłumy publiczności której zawczasu już winszujemy asystowania przy tej uczcie muzycznej, jaką Moniuszko na cześć swoich licznych czcicieli wyprawia, pod warunkiem, że każdy z nich zapłaci, od półtora rubla do 75 kopiejek, za *entrée* do sali lub na galerję tylko! — *Qui vivera verra et payera aussi!* Al.

ka z nich wkrótce zostanie ukończonych. Z powyżej wskazanej liczby statków można liczyć 350 okrętów wojennych, fregat, korwet, szalup i t. d. które na pierwsze zawołanie gotowymi są wypłynąć na morze, z wyjątkiem może 100 kanonierek. Liczba statków, które obecnie na różnych punktach kuli ziemskiej w czynnej znajdują się służbie, wynosi 224, między niemi 48 kanonierek. Oprócz tego krąży ciągle 48 statków dla strzeżenia brzegów i 38 stoi na posterunkach.

* *Times*. Minister marynarki amerykańskiej wynurza swoje zdanie, że opancerzenie statków zwyczajnych ma bezwzględnie i wkrótce zapewne będzie miało to samo przeznaczenie, jak zbrojenie w kirysy kawalerji. Podług niego, żaden statek nie może stanowczo dawać żadnej rękojmi; z postępem nauki znikać będzie coraz więcej potrzeba pancerzenia tak dziś niezbędnego w marynarce i w końcu wszystkie opancerzone statki ograniczą się tylko na jednych i tych samych korzyściach lub niekorzyściach do takiego stopnia, że nie większą będą miały wartość jak statki nieopancerzone przeznaczone do krążenia po nad brzegami.

Austria.

* *Gen. Cor.* Jeżeli rząd miał ochotę, a miał ją w istocie, zmniejszyć swoją armję w lombardzko-weneckim królestwie, to dziś, kiedy i rząd włoski odmienił projekt zmniejszenia swojej armji, stało się to rzeczą niepodobną. Według bowiem wiarygodnych wiadomości, zmniejszenie armji włoskiej, o którym w swoim czasie głoszone z takimi okrzykami, nie wynosi więcej nad 5,000 ludzi.

Azja.

* *Times of India*. Wojna Butańczyków mało budzi zajęcia. Wojska angielskie wkroczyły do Dhurars i przyłączyły go do angielskiego terytorium; przyłączenie to nastąpiło za zgodą ludzi, którzy nadzwyczaj opierali się systemowi rozszerzania państwa angielskiego za pomocą podobnych środków. Dhurarowie zajmują się uprawą herbaty, której produkcja ustali się w całej sąsiedniej Burhampurze. To nowo przyłączone terytorjum bezwątpienia wkrótce znacznie się rozwinie, dzięki kapitałom angielskim.

Francja.

* *J. des Déb. Paryż, 6 Stycznia*. Wiadomości otrzymane przez nas ostatnią porządką z Algierji, nie wspominają o żadnych działaniach wojennych przeciw ruchowi rewolucyjnemu na południu, lecz stwierdzają to, że sprawa poddania się, jeżeli nie zupełnego uspokojenia, idzie w dalszym ciągu. Większa część ludności Tellu, która dała się wciągnąć do rokoszu, wróciła na swe terytorja i uprasza o przebaczenie. Kilka oddziałów powstańców porobiło przygotowania do przemieszania na południowym krańcu prowincji Oran. Obozując w pustyni o 20 przeszło dni drogi od Géryville, rokoszanie ci nie mogą na teraz przedsięwziąć nic ważnego przeciw wojskom francuzkim. Gdyby z wiosną usiłowali oni szukać powtórnie powodzenia na polu bitwy, środki przedsięwzięte przez francuzów nie dadzą im nadziei powodzenia. Powiadają że cesarz marokański zobowiązał się nie dawać powstańcom schronienia. Zamiar ten byłby bardzo dobry; lecz na nieszczęście, granice Moroku są zbyt rozciągnięte a pustynia zbyt rozległa ażeby można było, nawet przy najlepszych chęciach, pilnować je skutecznie.

* *La Fr.* w artykule pod tytułem: „Rada tajna w Anglii”, powiada między innymi: Wiadomo, że w Anglii istnieje rada tajna; lecz organizacja jej i atrybucje różnią się o wiele od organizacji i atrybucji rady tajnej we Francji. W chwili gdy Cesarz zmienił atrybucje tej rady przez rozszerzenie ich, nie bez interesu będzie przypomnienie, jak jest ukonstytuowana i jak funkcjonuje rada tajna w Anglii. Do składu angielskiej rady tajnej należą książęta rodziny królewskiej, ministrowie (prezes izby lordów, *lord high chancellor*, należy do rady ministrów), prezes izby niższej, arcybiskupi kanterburyjski i jorkski, wielcy oficerowie korony, większa część wysokich dygnitarzy pozostałych w służbie i kilku z pomiędzy tych, którzy zajmowali w rozmaitych okresach ważne w państwie stanowiska. Rada ministrów (*cabinet council*) była zawsze i jest jeszcze dotychczas legalnie, tak samo jak komitet sądowy, jedynie sekcją rady tajnej. Ważność polityczna rady tajnej nie istniała, rzecz można, nigdy faktycznie, jakkolwiek na wszelkich rozporządzeniach i proklamacjach jest wzmianka, że zostały wydane na radzie tajnej; ważność zaś tej rady pod względem sądowym jest dziś o wiele mniejsza od tego, czem była

chwilowo, gdy do niej należała jurysdykcja w sprawach karanych i gdy jedna z jej sekcji tworzyła znaną *izbę gwiazdystą*.

* *Köl. Z.* Wiadomość, jakoby tajna rada miała się zbierać periodycznie, zdaje się być bezzasadną. Zbierać się ona będzie w celu obrad nad decentralizacją i sprawami Algierji, ale potem zaraz zostanie rozwiązana, dopóki jej Cesarz nie zwoła na nowo.

* *Köl. Z.* Dwóch mężczyzn przebranych w szaty zakonne i opatrzonych w sfalszowane upoważnienia od arcybiskupa, potrafiło się wcisnąć do różnych żeńskich klasztorów w departamentach Sekwany, Laory i Oazy, i wyludzili pieniądze. O innych bezprawiacz nie ma wzmianki. Obydwaj oszuści zostali schwytani.

Hiszpanja.

* *Epoca* donosi z Madrytu, że wypowiedzenie wojny ze strony Peru nie jest jeszcze udecydowane; kongres peruwiański co prawda odrzucił czynioną mu w tym rodzaju propozycję, ale spodziewają się, że senat oprze się temu, i że prezydent popierany przez kongres amerykański odrzuci tę uchwałę kongresu peruwiańskiego.

Niemcy.

* *Le Mon. Un.* Piszą z Drezdna pod 3 stycznia: Wielka księżna Toskańska Marja, księżniczka saska, córka nieboszczyka Maksymiljana, księcia saskiego, i wdowa po wielkim księciu Ferdynandzie III, umarła po kilkodniowej chorobie w Brandeis, w Czechach, gdzie mieszkała u swego szwagra Leopolda wielkiego księcia Toskany. Urodziła się ona 27 kwietnia 1796, skończyła życie mając 68 lat.

Prusy.

* *La Patr. Berlin, 6 stycznia*. Ambasador francuzki przy dworze St.-Petersburgskim baron Talleyrand, przybył tu dziś rano wraz z swoją małżonką. Za kilka dni ma odjechać do Petersburga.

Turcja.

* *Die Pres.* Wysoka Porta blizką jest utracenia wpływu na Tunis i zależności zupełnego od Francji. Unika ona starannie, jak piszą do *Gen. Cor.*, jakiegokolwiek mieszania się w sprawy tunetańskie. Pomiędzy znanem jej dobrze postanowieniem Francji, która pod żadnym warunkiem nie chce dozwolić na jakąkolwiek zmianę istniejących pomiędzy Portą a rejencją tunetańską wzajemnych państwowych stosunków, a wpływami wywieranymi przez Anglję w Konstantynopolu i w Tunisie w przeciwnym prawie rodzaju, nie pozostaje Porcie nic innego, jak pozostawić sprawy te naturalnemu ich biegowi. Postanowiła więc nie mieszać się w stosunki północnej Afryki, a nawet doszło do tego, że zamiarem jej nie zwązać odtąd wcale na sprawy toczące się po za obrębem jej państwa.

Nowe głosy z Polski.

(dokończenie, patrz Nr. 7)

W miarę jak upadała działalność przemysłowa i bogactwa poczęły koncentrować się w rękach rodzin szlacheckich, miasta traciły swe znaczenie polityczne. Za Zygmunta Starego potrzeba już było zaskaniać mieszczan od roszczeń szlachty; konstytucja z 1543 zabrania uważać mieszkańców miasta Krakowa jako plebejuszów. Upadek jest już tu widoczny; z postępem lat staje się on coraz szybszym i widoczniejszym. Jakkolwiek mieszczańom pozostawione jeszcze były niektóre przywileje cywilne służące szlachcie, i nawet na koronacji w Krakowie, miasta Warszawa, Poznań, Wilno i Lwów miały swych reprezentantów, lecz nie mieli oni żadnego głosu przy wyborach, przystęp zaś na zwykłe sejmy był im całkiem wzbroniony.

Za panowania Wazów, deputowani od stanu miejskiego byli już przedmiotem urągawiska i szyderstw ze strony reprezentantów ze stanu szlacheckiego; porównywano ich z zaproszonymi w gościnę osłami, których, jak skoro przyszło do objadu, posłano do kuchni nosić wodę. Za panowania Wazów upadł także całkiem przemysł po miastach.

Jeżeli obecnie ludność miejska daje niejaki znak życia politycznego, przyczyny tego zjawiska szukać należy nie w czem innym, jak tylko w polepszeniu jej interesów materialnych.

Sądźmy że naród, który z zasobów swego kraju nie umie korzystać pod względem ani moralnym ani materialnym, dopóty jedynie może istnieć w pokoju, dopóki nie zetknie się z wyższą cywilizacją i z energiczniejszym plemieniem; jak skoro takie zetknięcie się nastąpi, naród taki upada; świat przebacza sąsiadom ich parcie naprzód, gdyż widzi w tem niezbędną historię. Z narodami rzeczy tak samo się mają jak i z jednostkami; kto rozpoczyna swe przedsięwzięcie z wielkim zapasem kapitałów, ten z bogactwem się przędka; mały zaś kapitał, włożony w tę samą gałąź przemysłu, nie procentuje. Rzemieślnik któremu brak środków, rujnuje się, i ruina jego mienia przynosi korzyść bogatszemu spółzawodnikowi. Przyjaciele oplakują jego upadek, lecz nie obchodzi to ogółu, byle ten mógł mieć tańsze wyroby. Im większe środki posiadają konkurenci, tem szybszy i niezawodniejszy jest upadek przedsiębiorcy pozbawionego środków. Nie mamy przeto ani chwili do stracenia, lecz musimy wzięść się stanowczo do pracy! Wszelka zwłoka wychodzi na korzyść przeciwników i stawia nas w bardziej jeszcze niekorzystnym względem nich stosunku. Jeżeli chcemy dojść na tej drodze do celu, musimy korzystać nie z jednego, lecz ze wszystkich jednocześnie środków, zdolnych zapewnić nam pożądaną rezultat. Ci którzy posiadają kapitały, zamiast coby mieli wkładać je w akcje dróg żelaznych, w zagraniczne pożyczki skarbowe lub w przedsięwzięcia przemysłowe obcych krajów, ażeby żyć z tego wygodnie bez pracy, powinni użyć produktywnie tych zasobów w własnym kraju. Musimy przedewszystkiem sprowadzić z zagranicy uzdolnionych robotników, dopóki sami takowych nie wykształcimy. Powinniśmy posyłać jak najwięcej młodzieży zagranicę, dla praktycznego ich tam wykształcenia. Postaramy się wyrobić u siebie opinię publiczną, potępiającą jak najsurowiej próżnowanie i zbytki, te dwa grzechy kardynalne naszego narodu, wiodące nas z jednej strony do ubóstwa, z drugiej do ciemnoty. Poprzestawajmy ile możności na wyrobach krajowych i usiłujmy takowe ulepszać. Jakkolwiek straci przez to na czas jakiś powierzchowność, lecz zyska się na dobrobycie kraju, i w miejsce dawnej lekkości obyczajów, powaga narodowa wyjdzie na jaw w myślach i czynnościach.

Zwrot ten moralny nie pozostałby również bez dobrych skutków; sprawa narodowa postępowała by naprzód powolniej, lecz tem niezawodniej. Coż zyskalismy przez uprawianie i rozwijanie wyobraźni? To, że młodzi ludzie, których wyobraźnia jest z natury bardzo ruchliwa, zawładnęła opinią publiczną i prowadziła rej w kraju, nie znajdując hamulca w rozsądku i doświadczeniu starszych. Często już przyplaciliśmy tę wadę krwią naszą i mieniem naszym. Dziś widzimy jedyny środek zaradczy w pracy tak umysłowej jak i fizycznej. Niech opinia publiczna potępią próżniaka, czy on należy do wyższych czy też do najniższych warstw społeczeństwa. Opinia publiczna powinna także wziąć w swą opiekę przemysł krajowy, gdyż nie możemy ustrzedz go od obecnej konkurencji za pomocą środków legalnych, jakeimi są cla opiekuńcze i t. d.

Dalej autor daje podług Tocqueville'a obraz indjan w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. „Przysłowie (powiada autor), *mądry Polak po szkodzie*, jakkolwiek mieści w sobie zarzut wymierzony przeciw charakterowi narodu, przedstawia nas jeszcze w korzystnym świetle, gdyż w rzeczy samej, nie poprawiamy się nawet po szkodzie. Przysłowie to stworzone zostało przez pochlebę, a nie przez ducha narodu. Może Bóg chciał, ażeby przynajmniej obce nieszczęście posłużyło nam za naukę!” Omijamy porównanie pomiędzy polakami i indjanami i podajemy jedynie wyrazy, któremi Tocqueville kończy swą charakterystykę indjan:

„Indjanom pozostają dwie tylko drogi do ratunku: walka lub cywilizacja, innymi słowy, muszą oni bądź wytepić europejczyków, bądź też zrównać się z nimi pod względem przemysłu i kunsztów. Chwycili się oni wojny, lecz szczęście im nie sprzyjało, teraz zaś środki są zbyt odmienne, ażeby można było o tem myśleć. Znajdują się jeszcze pomiędzy nimi ludzie jeniałni, którzy przewidując upadek plemienia, chcieliby połączyć w jedno wszystkie pokolenia, lecz usiłowania ich są nadaremne. Pokolenia graniczące z białymi są zbyt osłabione, inne zaś są jak dzieci i nie myślą wcale o jutrze. Jedna część nie może działać, druga nie chce. Wszyscy w ogóle odrzucają drugi środek, cywilizację, a jeżeli kiedyś zechcą takową sobie przyswoić, będzie już za późno.”

Autor wynurza przekonanie, że każdy polak po zna położenie swego własnego kraju w obrazie indjan, nakreślonym przez Tocqueville'a. Niemiec nie pozwoliłby sobie zapewne na podobne porównanie, lecz przyznać należy wielką zasługę mężom w kra-

ju, którzy mają odwagę mówić mu otwarcie prawdę chociażby takowa sprawiała wielką przykrość. Dopóki ludzie wzajemnie sobie pochlebiają, dopóty złe nie zostanie poznanem ani usuniętem.

Przygody mojego kolegi.

(ciąg dalszy, patrz N. 2)

II.

Kilka dni już Ludwik bawił w Rosołowie. Wujaszek w żart obracał jego wojownicze zamiary, darował mu nawet konia mówiąc żartem, że koń najspokojniej doczeka się ze zdęchnie w Rosołowie. Marynia zaczęła być nawet weselszą, ale Ludwik postanowił, że się puści na awanturę i rzucając asesorstwo niechciał się na dudka sam przed sobą wystrychnąć. Pewnego dnia Ludwik po obiedzie poszedł do stajni oglądać swego konia, gdy w tem przybiegł do niego zadyszany Leonek.

— Słuchaj Ludwiku!—zawołał silnie zarumieniony i ledwo mogąc schwytać oddech, partja naszych jest ztąd o milę na folwarku pod lasem, będą tam nocować.

— A zkąd wiesz o tem?

— Już ja wiem z pewnością!

Ludwik udał jakby go to nie obchodziło, lecz w rzeczywistości postanowił pokryjomu wyjechać zaraz dzisiaj wieczorem. Leonek jakby się niedomyślał niczego podstępnie powiedział Ludwikowi.

— Wiesz ja wiem o broni którą ojciec zakopał w ogrodzie, jest tam i kilka funtów prochu i kule są, trzeba by ją wydobyć i dać do partji, oni pewno mało mają broni.

— Dobrze! odpowiedział Ludwik odkop i ja ją im dziś wieczorem zawiozę—tylko nie mów o tem nikomu.

— Ty mnie zawsze masz za dziecko!

Leonek wieczorem przyniósł Ludwikowi przesliczną dubeltówkę i rewolwer ze znacznym zapasem amunicji. Ludwik cichaczem ubrał się w swój kostjum, okulbaczył konia, gdy stajenni wyszli na kolację i przewiesiwszy dubeltówkę przez plecy i zatknawszy za pas rewolwer, kłusem udał się drogą prowadzącą do folwarku, którą znał doskonale jeżdząc nią często na polowania.

Ludwik przekonany, że go nikt nie podejrzwał, już ujechał połowę drogi i właśnie w lesie zwolnił cokolwiek kroku, gdy tentent galopującego co sił konia doszedł do jego ucha. Ludwik stanął i naszykował dubeltówkę. Jeździec zbliżał się coraz bardziej. Kto jedzie! zawołał Ludwik stając na środku drogi.—To ja Ludwisiu! nie bój się! odezwał się śmiejąc Leonek.

Ludwik zmięszczał się niezmiernie, Leonek go podszedł.—Ja się zaraz wracam do domu! rzekł Ludwik nawracając konia do Rosołowa.

— To ja sam pojedę do obozu! odpowiedział Leonek.

Ludwik się zaczął zastanawiać. Puszczając Leonka samego nie można było, lepiej pomyślał niech już będzie przy mnie. I obadwaj pokłusowali dalej. Leonek był szczęśliwy. Zaczął opowiadać Ludwikowi jakim sposobem kazał porobić sobie rzeczy w miasteczku, że jeszcze była inna prócz tej którą dał Ludwikowi, dubeltówka i parę pistoletów. Jak widział że Ludwik wyjeżdża, jak się ubierał w stajni i siadłszy na swoją karą kłaczkę pognał co sił za Ludwikiem. Nie z wielką przyjemnością Leonek słuchał tego wszystkiego, ale cóż było robić, stało się! Blisko już byli folwarku. Ludwik rzekł do Leonka; trzeba nam teraz wolniej jechać bo mogą do nas dać ognia. Stępem w jechali na podwórze folwarczne, nikogo nie spotykając po drodze. Już myśleli że obóz poszedł dalej, i dopiero gdy Leonek niespodzianie w jechawszy na kupę ustawionych kos obalił ją, i kosy z brzękiem upadły na śpiących kosynierów, przekonali się że są w obozie. Lecz kosynierzy mocno spali. Jeden się tylko obudził i podniosłszy się zaczął przeklinać. Od niego dowiedzieli się że dowódca jest w domu folwarcznym u ekonoma. Zsiadli więc obadwaj z koni i przywiązawszy je do drzewa, weszli do izby.

Niech będzie pochwalony! rzekł wchodząc Ludwik i witając tem pobożnym pozdrowieniem obecnych—wspomniał sobie albowiem na pobożność panującą w oddziałach polskich, o której jeszcze w Warszawie dużo słyszał.

— Na wieki wieków amen, odrzekł kłaniając się ekonom, któren ich poznał.

Prócz ekonoma siedziało w izbie czterech ludzi ubranych w czamarki, proste kozuchy, w kącie stały oparte cztery strzelby. Żadnej innej broni nie było widać, jeden tylko z przytomnych miał przypiętą u boku na prostym rzemieniu półszablę

starą, jakich dawniej używali oficerowie ruscy. Świetne kostiumy i uzbrojenie nowoprzybyłych zaimponowały widać obecnym, bo wszyscy powstali. Człowiek przy szabli zarosły i brudny zbliżył się do nich.

Czego panowie żądają? zapytał się.

— Chcemy wstąpić do oddziału rzekł Ludwik.

Ostrogi przy butach uderzyły pytającego się.

— Panowie konno?

— Tak jest!

— To dobrze! właśnie mi brak kawalerji.

Ja jestem dowódcą oddziału pułkownik Szabla, i podał obudwom po kolei rękę, bardzo mi przyjemnie mieć panów u siebie. Trzeba będzie konie panów obejrzyć, czy są zdadne pod wierzch. Przegląd koni wypadł bardzo korzystnie dla tych ostatnich; pułkownik osądził, że są zdadne i kazał ekonomowi dać im owsa. Umontowanie również bardzo mu się podobało. Wrócili nazad do izby; pułkownik pochodził chwilkę i rzekł obracając się do nowozacieżnych.

— Nie mam obecnie jeszcze szefa sztabu i adjutanta, to wszystkim do niczego! mówił wskazując na siedzących trzech swoich towarzyszy. Otóż pana, i zwrócił się do Ludwika—mianuję szefem sztabu, a pana—powiedział do Leonka mianuję adjutantem moim.

Leonka nowa godność widocznie pogłaskała po sercu. Ludwik doświadczeńszy powiedział sobie, że jeżeli tak dalej będzie awansował, wkrótce zostanie niezawodnie generałem.

Dowódca tymczasem wrócił się do trzech jego mości, którzy z nim dawniej w izbie siedzieli i krótko i węzłowato powiedział do nich: Marsz! pilnować każdy porządku w swojej komendzie. Od dziś tylko mój sztab może być razem ze mną wy nie należycie do sztabu! Wszyscy trzej pobrali broń swoją z kąta i w milczeniu wyszli.

— No a teraz napijemy się! Jutro skoro świt wyjdziemy, musimy połączyć się z Langiewiczem jeszcze w tym tygodniu.

Panie ekonomie wódki!

Ludwik usłyszawszy to był bardzo kontent z wypadku, że wstąpił do oddziału który się łączy z dyktatorem. Dowódca bowiem i porządek jaki widział, w obozie nie bardzo mu się podobały. Ekonom przyniósł gąsior wódki, suchą kiełbasę i postawił to wszystko na stoliku.—Z rozmowy pokazało się, że dowódca był dawniej oficerem w ruskiej służbie i że z powodu pewnych zatargów z pułkownikiem, musiał wystąpić z pułku, lecz było widocznem, że mocno tego żałował i rad byłby niezmiernie wstąpić nazad do służby, choć z pozoru był niesłychanie czerwonym—zdawałoby się z tego co mówił, że jutro polska już będzie gotowa. Dowódca wciąż przepijał do swego sztabu, wymawiać się było trudno, sztab pił. Lecz wkrótce Ludwik Warszawiak i młodzieńki Leonek niezwyčajni wódki—tak się upili, że na stolkach obadwaj pozasypiali.

Nazajutrz słońce już wysoko weszło gdy Ludwik przetarł oczy. Zaczął się oglądać na około siebie. Spał na łóżku w alkierzu zupełnie rozebrany i przykryty pierzyną. Obok niego spał również rozebrany Leonek. Ludwik nie mógł pojąć co się to znaczy. Głowa mu ciężyla. Wstał z łóżka i otworzywszy drzwi poznał izbę w której wczoraj pili jako oficerowie sztabowi z dowódcą. Ekonom chodził po izbie. Zobaczywszy otwierającego drzwi Ludwika wszedł do alkierza i kłaniając się rzekł:

— Dzień dobry wielmożnemu panu.

— A gdzie oddział. Zapytał się Ludwik.

— Już dawno poszedł proszę wielmożnego pana.

— A gdzie są nasze rzeczy, broń i konie!

— Zabrali je! Dowódca kazał z panów pozdejmować—zaraz się w nie ubrali.

Ludwik niechciał swoim uszom wierzyć. Ekonom jednakowoż wytłómaczył mu że on tego nie zrobił—że pan Rosołowski zna go doskonale i może za nim zaręczyć. W końcu dodał ekonom, kaze zaprzęgać, niech wielmożni panowie ubiorą się w moje kapoty i jako tako zajadą do domu.

W Rosołowie był popłoch wuj Ludwika całą noc nie spał, ciotka załamywała ręce—panna Maryja się modliła, jedna tylko panna Walerja była wesółą, podobało się jej zniknięcie brata i kuzynka, a brak koni i odkopana broń świadczyły wyraźnie, że poszli do oddziału. Nagle lokaj Stanisław spostrzegł wchodzących boczniemi drzwiami Ludwika i Leonka i doniósł o tem w tej chwili panu że przyjechali, ale zupełnie obdarci, wuj niespokojny wpadł co tehu do ich pokoju.—Owinięci w proste kozuchy ex szef sztabu i ex adjutant z głowami które im ciążyły po wczorajszej pijatyce

zajechali z tyłu dworu, żeby ich nikt nie widział i obadwaj z pośpiechem zaczęli się ubierać.

— Co to się stało!—zawołał wuj Ludwika, wpadając, kozacy gdzie wam kurte skroili czy co?

— Nie! proszę tatki—rzekł Leonek smutny, po stracie swego stopnia i ubioru.

— No a cóż u licha?!

— Zaspaliśmy troszkę i oddział nas odszedł.

— I zabrał wam rzeczy, broń i konie?!

— A tak proszę tatki!

— No ale za to nas mianowali, mnie proszę wujaszefem sztabu, a Leonka adjutantem, rzekł Ludwik, któren ubierając się zaczął odzyskiwać weselość.

— Opowiedz że mi jak to było mój Ludwiku! Ludwik zaczął opowiadać całą przygodę, nie nie opuszczając.

Wujaszek kontent, że mu Lecnek zdrów i cały powrócił, trzymał się za boki od śmiechu. No! pal licha wszystkim! rzekł w końcu, dobrze żeście przynajmniej powrócili. A teraz kiedyście dostali już stopnie oficerskie, zdaje mi się, że ty Ludwiku wrócisz do Warszawy, co zaś do Leonka to pan adjutant pojedzie za granicę uczyć się. Jutro zaraz jadę starać się o paszporta i zabieram wszystkich za granicę. Niema co robić z tą hołotą!

Ale wuj nie wiedział, że miłość własna Ludwika była dotknięta i że on bądź co bądź postanowił szukać innej przygody.

Panie z radością powitały zbiegów, a panna Walerja do woli się z nich nazartowała.

Wuj Ludwika nie czekając dłużej zaraz nazajutrz wyjechał do Warszawy po paszporta.

(d. c. n.)

O kierunku kolei żelaznych w Cesarstwie.

(Wyjątek z artykułu p. Kojalowicza).

* *Den.*... Aby wyjaśnić sobie jeszcze z nowego stanowiska znaczenie obu naszych dróg do mórz Bałtyckiego i Południowych, powinniśmy znowu zwrócić się do zapytania, dla czego życie ruskie z centrum Moskiewskiego połączyło po tych mianowicie drogach głównych, do morza Bałtyckiego i Azowskiego z Czarnem? Powszechnie mówią, żeśmy dążyli do mórz, na zachód, do cywilizacji. Frazesa te dawno i niejednokrotnie się powtarzają; ale podług naszego przekonania nie wyjaśniają one głównej przyczyny ruchu ruskiego w tych kierunkach.

Skoro skończyła się dla nas niewola Tatarska, rzuciliśmy się na zachód i rzeczywiście powinniśmy byli mieć na myśli nasze posłannictwo europejskie, ale gdzież nas pociągało to posłannictwo? Do Niemców, Francuzów, Anglików? Nie ze wszystkim! Musieliśmy sobie przypomnieć nasz starodawny pobyt nad Dnieprem i rozwijającą się tam wprzód naszą bogatą cywilizację. Musieliśmy przypomnieć i dalej rodzinne nasze miejsca nad Dunajem—przypomnieć naszych braci rodzonych i jednowierców, Sławian południowo-zachodnich. Ale na drodze tej stało, zająwszy własne nasze ziemie zasłoniwszy przed nami drugich Sławian, państwo, jakkolwiek sławiańskie, ale które skaziło swe życie słowiańskie zasadami niemieckimi i łacinizmem,—stało państwo Polskie, wówczas jeszcze ogromne, potężne. Niopodobna nam było postępować po naszej rodzinnej drodze na południowozachód, po niewoli tatarskiej. Musieliśmy się rzucać po stronach, to do morza Bałtyckiego, to do Czarnego. Ale poczucie postępowania prostą drogą sławiańską żyło w Rosji i nieraz przebijało się z całą jasnością. Tak ono wykazywało się przy Janie III, który uważał za potrzebne oznajmić nawet papieżowi; że na zachód od swych granic ku stronie państwa Polskiego, t. j. w teraźniejszej Rosji zachodniej, on, Jan—*monarcha przyrodzony*, że to—jego *dziadów ziemia*. Jeszcze jaśniej wytyka się ta droga przy jego synu—Wasilu Janowiczu, że nie wspomina już o czasach Aleksego Michajłowicza. Ale Piotr I, przy całym swym genjuszem, nie mógł jasno widzieć znaczenia tej drogi. Przejęty przekonaniem, że zasada zachodnio-europejskiej cywilizacji jest wyższą od zasad narodowych ruskich, koniecznie musiał nie zwrócić należytej uwagi na tę drogę i puścić się z całą siłą genjuszem po dwóch wyżej wspomnianych drogach ku morzu Bałtyckiemu i Czarnemu.

Dziś jesteśmy w innym położeniu aniżeli to w jakim była Ruś starożytna i Piotr I. Nie jesteśmy zamknięci na naszej historycznej sławiańskiej drodze na południowozachód. Otwartą jest przed nami i podwładną całą okolica Dniepru, otwartą jest i podwładną nawet większa część Polski. Po tej drodze—od Moskiewskiego ześrodkowania się życia ruskiego—teraz największe rozprzestrzenienie się

ruskiego, gęsto osiedlonego narodu. Dla nas teraz naturalnym jest przede wszystkim poruszać się z centrum, z Rosji wewnętrznej na Południ-zachód, na Kijów i dalej. Teraz obie wyżej wspomniane drogi do mórz Bałtyckiego i Czarnego stają się odżywiającymi swój wiek. Czyż nie dla tego wszyscy zamysłali ich znaczenie w jednej sferze ekonomicznej i nikt nie postarał się wykazać jak stanowcze ich znaczenie pod innymi względami?

Ale nie dość jest powiedzieć—że dla nas teraz naturalnym jest postępować prostą drogą sławiańską na południ-zachód od Moskwy; dla nas koniecznym jest postępowanie tą drogą, i jeśli nie pójdziem nią jak najprędzej, to przyplacimy to w przyszłości.

Na tej drodze przede wszystkim dawno już rozpoczęliśmy wielką naszą sprawę historyczną—*Rusko-Polską*. Można i tu znowu, jak przy kwestji o centrum Moskiewskiem, mieć, jakie się komu podoba, sympatje i antypatje; ale niepodobna odrzucić tej niezaprzeczonej myśli, że sprawa rozpoczęła i nie prędko się rozstrzygnie. Praca zadana wielka i długotrwała, i jeśli się w niej zblądzimy, szczególnie teraz, to przybędzie nam i pracy i czasu, przypadnie wiele naszych korzyści, a może i krwi naszej. Pozwólcie teraz tylko znowu pohulać marzycielstwu polskiemu i twórczości jezuickiej, a na dwa, na trzy pokolenia przeciągnie się dłużej sprawa *Rusko-Polska* i naturalnie z nowymi kłopotami. Pozwólcie tylko teraz zginąć w Rosji zachodniej obudzonym nadziejom, ożywieniu ruskiemu—a może być, że potem dwa i trzy pokolenia potomków naszych nie wskrzeszą tego co zginie. Słowem jedna omyłka na tej drodze—wyrobi się dla ciężkiej a może i bezowocnej pracy w przyszłości. Wytrwały, niezachwiany ruch ruski w Rosji centralnej po tej drodze południowo-zachodniej, uchroni nas pewnie jak wszystko od owych smutnych następstw. Należy wyjaśnić sobie prosto istotę naszego powodzenia w sprawie Rusko-Polskiej. Mamy w niej zwycięskie powodzenie przez nasze wojska; dobijamy się wielu rzeczy za pośrednictwem administracji, t. j. zawsze za pośrednictwem sił ruchomych. Brak jeszcze powodzenia opierającego się na siłach nieruchomych. Takimi siłami może być masa narodu ruskiego tak miejscowa, jak i wkraczająca do owego kraju z wnętrza Rosji,—masa ludzi bez żadnego stanu, lecz prosto w charakterze masy ruskiej, ze wszystkimi swymi interesami prywatnymi, osobistymi. Masa ta ożywi się, zmnożyć może najłatwiej i najpewniej za pośrednictwem dróg żelaznych. Oto dla czego szczególnie popieramy drogę kijowską. Naturalnie wyobrażamy sobie ją jako idącą bez przerwy dalej od Kijowa na Zachód. (d.n.)

O uprawie ajlantu, dla chodowania dzikiego jedwabnika cynthia.

Ajlant glandulosa, ajlant gruczolkowaty, znany już poprzednio u nas pod nazwiskiem *chivianu gruczolkowatego*, pochodzi z Chin i Japonji. Chińczycy nazwali to drzewo ajlanto, co znaczy drzewo nieba; dla tego możnaby go nazwać niebodrzewem. Naturalista Desfontaines dał mu nazwisko „ajlantum glandulosa” i pomieścił w klasie trzysłupowych.

Ajlant czyli niebodrzewo otrzymuje się z nasienia. Dojrzałe drzewo wydaje na końcach gałązek w wicę skupione kwiaty zielono-żółtawe. Owocem jego jest strączek płasko-skrzydłowy, przeszło cal długi, zawierający jedno tylko ziarno płaskawe. Siewy odbywają się na końcu kwietnia; grunt powinien być głęboko orany, a dobrze uregulowany. Im pulchniejsza ziemia, tym lepiej wschodzą młode ajlanty i jedrniej rosną. W pierwszym roku mogą wzrastać do dwóch stóp wysokości i nawet więcej. Sieje się dość gęsto w grządki lub na przestrzeni, lecz lepiej w grządki bo łatwiej daje się pleć. Pokryte na pół cala ziemią, ziarno kiełkuje mniej więcej w dwa tygodnie. W następnym roku młode ajlanty przesadzają się na plantację, przeznaczoną do żywienia jedwabników.

Przysposabiając plantację ajlantu w Sielcach pod Warszawą, w posiadłości Najjaśniejszego Pana, rozporządziłem sadzenie drzew, jak już w poprzednim artykule wspominałem, w linjach prostych w odległości jednego metra (około trzech stóp) drzewo od drzewa. Linje te są oddalone od siebie na dwa metry dla łatwości oczyszczania w początkach plantacji gruntu i poruszenia go przy pomocy pluga. Drzewa te prowadzić należy karłowato, ażeby rozrastając się, tworzyły gęstwinę, w której robak swobodnie przechodzić będzie z gałązki jednej na drugą i tym samym z drzewka na drzew-

ko. Taka wysokość plotów tego rodzaju naznaczona jest dla tego żeby łatwość przedstawiała w wypuszczaniu gąsieniczek na drzewa i potem zbierania ich oprzędów. Miejscami w tych plotach pozostawione być mogą zęby wyżej wznoszące się, które dadzą możność zawiązywać na nich nitki; na nitkach tych przyczepione papierki lub świecidla, odstraszać będą ptastwo; taka jednak ostrożność wydaje mi się być zbytęzną, w każdej bowiem uprawie, trzeba rachować na pewne straty z powodu przyczyn naturalnych.

Skoro zaprowadzony będzie chów jedwabnika na obszerną skalę, obawa szkody ze strony ptastwa i innych niszczytelni gąsienic, tak będzie nieuzasadniona jak przy zasiewach wszelkiego rodzaju ziarna i ich zbiorze. Jak paraset robaków tak też paraset kłosów nie stanie za zasadę wyrachowania i możności zaprowadzenia tak tego tu jedwabnictwa jak tamtego rolnictwa. Niektórzy chodzący we Francji, już stali się obojętnymi na te obawy. Naprzykład, w parku zamku do hrabiego Lamote Barace należącym, wypuszczono na wzniosłe ajlanty 4,500 robaków ajlantu, a te wydały 3,515 pięknych oprzędów. Żadnych nie przedsięwzięto ostrożności przeciw ptastwu lub innym nieprzyjaciółom gąsienic. Strata jednak nie była wielka w porównaniu z ubytkiem w chodowaniu jedwabników morwy, który dochodzi najczęściej do połowy, chociaż chodowane w izbach.

Wracając do chodowania ajlantu, dobrze będzie, jeżeli wiosna będzie sucha, zasiewy codziennie podlewać. Przez to ziarno prędzej będzie kiełkować i młode drzewo, mające więcej czasu do rośnięcia i wzmocnienia się, będzie zdolniejszym do wytrzymania mrozu przyszłej zimy. Miejsce wybrane powinno być osłonięte o ile można od strony zwykłych wiatrów, a zwłaszcza północnego. W braku innej ochrony, wypada przy plantacji posadzić od tej strony, rzędem ajlanty, których się nie będzie odcinać, a które w kilka lat, z powodu sporego rośnięcia dojdą do znacznej wysokości. Z tych drzew nie przycinanych otrzyma się nasienie. Ajlant pięć do sześciu metrów wysoki, może być przycięty do dwóch cali nad ziemię, to mu nie szkodzi, i zaraz wydaje kilka na raz mocnych pędów. Gdy drzewko jest za młode, nie dobrać jest pieńki jego przycinać. Prawie bezrdzenny wtedy jeszcze, gdy osiągnie wilgoć zewnętrzna, zbyt miękkich części jego, prędko nastąpić może zepsucie się drzewa. Wszelakoż tak łatwe jest to drzewo do przyjęcia się, że w plantacji w Sielcach zaledwie kilkadziesiąt zginęło z 10,000 zasadzonych.

Ajlant rośnie we wszystkich gruntach; przez bujne i liczne wypusty, w krótkim czasie zagaja i obficie daje gałęzie na użytek wszelki, przyczem częstsze jak inne krzewy dozwala cięcia. Tę ma jeszcze własność, że liść jego dla nieco odstręczającej woni przez żadne bydło lub robaki nie jest używany na pokarm. Drzewo jego zwięzłe i mocne używanem być może do roboty kołodziej-skiej.

Oprócz tego, ajlant jest ozdoba drzewo; przez powabność swoich liści może ono upiększyć nasze ogrody. H.

Kronika.

* (Pomnik Vercingetorixa). Napoleon III który jak wiadomo, pisze historję Juljusza Cezara, rozkazał równocześnie wzniesić w miasteczku Alice, posiadającym pamiątki rzymskie, olbrzymi posąg dla Vercingetorixa obrońcy Galji przeciw wojskom Juljusza Cezara. Posąg, o którym mowa, powierzony p. Millet, będzie z żelaza i stanie na wzgórzu panującym po nad miasteczkiem.

TEATRA W WARSZAWIE.

WIELKI TEATR. — Dziś we Środę dnia 11-go Stycznia 1865 roku, czternaste przedstawienie Artystów Opery Włoskiej, abonament lit. B. Nr. 5. Opera w 4-ach aktach z muzyką Rossiniego, *Kopciuszek* (la Cenerentola), odśpiewana przez pp. *Bettiniego, Ciampiego, Graetzównę, Stankiewiczównę, Trebelli-Bettini, Tastergo, Gnonego.* — T a Ń c e. Zacznie się o godzinie 7-ej.

Teatr Rozmaitości. — Dziś we Środę dnia 11-go Stycznia 1865 roku, Komedja w 2-ach aktach, *Lektorka* czyli *Pustota Młodzika.* — Komedja w 1-nym akcie, *Siwy włos.* — Wznowiona Komedja w 1-nym akcie, *Przysługa.*

Zacznie się o godzinie 7-ej.

Jutro we Czwartek Wielki Teatr: *Kopciuszek* (Cenerentola), przez Artystów Opery Włoskiej, abonament lit. C Nr. 5.

Teatr Rozmaitości: *Płacz i Śmiech.* — *Łobzowanie.*

CENY TARGOWE.

Rodzaj produktów	dnia 10 Stycznia 1864 r.			
	Czwart od — do		Korzec od — do	
ruble srebrne i kopiejki				
Pszenica	7 83	8 36	4 77 1/2	5 10
Zyto	4 92	5 20	3 —	3 17 1/2
Jęczmień	—	—	—	—
Owies	2 95	3 3	1 80	1 85
Groch polny	—	—	—	—
Kartofle	—	1 72	—	1 5
Pud siana od kop. 32 do kop. 46.				
Pud słomy od kop. 22 do kop. 25.				
Okowity wiadro od rs.—k. — do rs. 2 k. 72 1/2				
„ garniec od kop. — do kop. 89.				

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ. z dnia 11 Stycznia 1865 r.

Monety.	fałanga		piacow		
	rer.	kep.	rer.	ko.	
Pół-Imperjały Rosyjskie	—	—	—	—	
Dukaty Holenderskie nowe ważne	—	—	—	—	
Papiery.					
Oblig. Skar. za 100 rs. (opr. kupen).	89	88	—	—	
Listy Zast. III-go Okresu Serya I i 2 (oprócz kuponu) za 15 rs.	14	61 1/2	14	59 1/2	
ditto Serya II.	—	—	—	—	
Nowa Rosyjska pożyczka z r. 1854 op. kup. z rożn. 1855	—	—	—	—	
Akcje Głównego Towarzystwa Rosyjskiego Drog Żelaznych	124	50	—	—	
Oblig. wspólni Żeglugi Parowej, w Królestwie Pols. po 750 rs.	—	—	—	—	
Akcje Wspólni Żeglugi Parowej po rs. 100	—	—	—	—	
Akcje Drogi Żelaznej Warszawsko-Bgdzkiej po rs. 100 i 500	80	50	80	—	
Akcje Drogi Żelaz. Warz. — Wiedeńskiej	71	—	70	50	
Wexle.					
Berlin . . . . . 100 Tal.	2 M.	114	60	114	30
„ „ „ 100 Tal.	k. t.	—	—	—	—
Gdańsk . . . . . 100 Tal.	2 M.	—	—	—	—
„ „ „ 100 Tal.	k. t.	—	—	—	—
Hamburg . . . . . 300 Rmk.	2 M.	174	30	174	—
Londyn . . . . . 1 Ft. St.	3 M.	7	68 1/2	7	67
Moskwa . . . . . 100 Rs.	1 M.	99	50	—	—
Petersburg . . . . . 100 Rs.	1 M.	99	66	—	—
„ „ „ 100 Rs.	k. t.	—	—	—	—
Paryż . . . . . 300 Fr.	2 M.	92	40	92	25
„ „ „ 300 Fr.	1 M.	—	—	—	—
Wiedeń . . . . . 150 Zhr.	3 M.	100	35	—	—
Wartość kuponu bieżącego od oblig. Skarbu r. 1 k. 12 1/2					
„ „ od Listów Zast. III-go Okresu k. 3 1/4					
„ „ od Nowej Rosyj. Pożyczki Rs. — Kop. —					

KURSA TELEGRAFICZNE Petersburg 25 Grudnia (10 Stycznia) 1864 roku.

z Petersburga.		za rubel srebrny	
Wexle na Londyn 3 mies.	31 3/8	3/8	—
„ „ Hamburg 3 „	27 1/2	3/4	—
„ „ Amsterdam 3 „	154 1/2	—	—
„ „ Paryż 3 „	326	327 1/2	—
„ „ Berlin 15 dni za 100 R.	—	—	—
5. Pożyczki Stieglitza	—	90	—
6. „ „	—	106 1/2	—
7. „ „ Rothschilda	—	106 1/2	—
5% Bilety Bankowe	—	92	—
Akcje Wielk. Tow. drog. żel. za 125 R.	—	119	119 1/2
Obligacje „ „	—	—	—
6% Metaliki	—	—	—
o „ „ Kupno z Lutego	—	—	—

KURSA TELEGRAFICZNE. z Berlina dnia 10 Stycznia

z Berlina.		Żądają	Placą
5a Pożyczka Rosyjska	—	—	71 1/2
6a „ „	—	—	86 1/4
Obligacje Skarbowe 4%	—	—	71 1/2
Listy Zastawne 4%	—	—	75 1/2
Bilety Banku Rosyjskiego	—	—	77 1/2
Wexle na Warszawę	—	—	77 1/2
„ „ Petersburg 3 tygodniowy	—	—	86 1/2
„ „ „ 3 miesięczny	—	—	85 1/4
„ „ „ Londyn 3 „	—	—	620 1/4
„ „ „ Paryż 2 „	—	—	80 1/2
„ „ „ Hamburg 2 „	—	—	151 1/2
„ „ „ Wiedeń 2 „	—	—	86 1/2
Koleje Rosyjskie	—	—	77 1/2
Żyto na targu	—	—	34 1/2
„ „ dostawę późniejszą	—	—	34 1/2
z Wiednia.			
Wexle na Londyn	—	—	114 70
„ „ Hamburg	—	—	86 60
„ „ Paryż	—	—	45 80
Pożyczka Narodowa	—	—	89 60
5% Metaliki	—	—	72 40
Akcje Banku Kredytowego	—	—	181 80
z Paryża.			
Renta 3%	—	—	67 —
Akcje Kredytu Ruchomego	—	—	955
z Londynu.			
5% Papiery (Consols)	—	—	90 1/2

